

Hoe de bokssport in België groeide

Tijdens clubactiviteiten die in 1904 door Antwerpse schermers en waterpolospelers werden georganiseerd, vonden ook boksdemonstraties plaats. Het jaar daarop werd de (Antwerpse) Boxing Club gesticht, met drie afdelingen: gewichtheffen, worstelen en boksen. De meeste bestuursleden waren in diverse sportdisciplines actief (1). Van meet af aan was duidelijk dat vooral worstelaars uit de brede volkswagen gerekruet werden, terwijl de eerste bokkers die de technisch verfijnde gevechtstechniek beoefenden uit de meer gegoede bevolkingsgroep kwamen. Het boksen, dat de eretitel van 'the noble art of self defence' kreeg, hoorde dus thuis in het rijtje van 'edele' sporten waartoe ook schermen al van oudsher werd gerekend. Zowel het schermen met bijvoorbeeld een degen of sabel als het vuistschermen of boksen werden als behendigheidssporten beschouwd, waarbij de nadruk op het verdedigen kwam te liggen.

Daar kwam trouwens de naam vandaan: 'schermen' betekent immers eigenlijk 'zich dekken tegen een aanval'. Precies daarin moest de pugilist, zoals een bokser ook wel genoemd wordt, zich door intensieve training en studie bekwamen, en ook moest hij een erecode onderhouden. En volgens die eerste beoefenaars van de sport waren deze vaardigheden nu eenmaal niet weggelegd voor het gewone volk...

Dit verband tussen de hogere klasse en de bokssport verklaart bijvoorbeeld ook waarom uitgerekend graaf Maurice Maeterlinck een Eloge de la boxe schreef. Hij beklemtoont daarin de nobelheid van het goed uitgevoerde boksen door het tegenover een barbaarse boerenruzie uit te spelen: 'Ziet eens twee voorlieden, twee boeren handge-

meen worden: niets is belachelijker.

Na een welvoorzien en zichzelf ophitsenden vloed van vloeken en bedreigingen, pakken zij elkaar bij keel en haren, werken met voeten en knieën op goed geluk af, bijten, krabben elkaar, verwringen elkaars beenen in bewegingloze woede, durven elkaar niet loslaten en als een van de twee er in gelukt is, een arm te bevrijden geeft hij blindelings, en meestal zonder te raken, kleine, haastige, bekrompen, hakkelige stompjes; de twist zou dan ook niet eindigen, als het verraderlijke mes, te hulp geroepen door de schaamte over het nare schouwspel, niet plotseling, bijna werktuigelijk uit den een of anderen zak te voorschijn kwam.

Aanschouwt daarentegen eens twee bokkers: geen onnutte woorden, geen mistastingen, geen woede, doch de kalmte van twee bewustheden, die weten, wat ze te doen hebben. De atletische houding van het in postuur stellen, een der schoonste houdingen van het mannelijk lichaam, geeft aan alle spieren van het organisme haar logische waarde. Geen stroompje der kracht van hoofd tot voeten kan verloren gaan.' (2)

Dat er in 1904 een boksdemonstratie werd gehouden, was niet toevallig: in de periode voor de Eerste Wereldoorlog stond boksen immers als demonstratie-extraatje op het programma van heel wat sportevenementen in de belangrijkste steden en attractiepolen. Algemeen wordt aangenomen dat de Brusselaar Julien Dupont de eerste Belg was die een officiële boksmatch aanvatte en ook in het buitenland ging kampen; op zijn palmares vanaf 1908 staan 200 kampen, waarin hij vrijwel steeds zegevierde. Hij gaf vervolgens jarenlang bokssles in Antwerpen, Gent en Namen en leidde de Brusselse boksschool.

Vóór het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog werden de belangrijkste wedstrijden in Antwerpen gehouden, maar ook in Brussel, Luik en Gent leefde de bokssport (3). Echte propaganda voor de sport vormde de zwaargewichtenstrijd voor de Europese titel tussen de Franse kampioen Carpentier en zijn Engelse tegenhanger Bombardier Wells, tijdens de wereldtentoonstelling in 1913 in Gent. Een jaar daarvoor hadden enkele Brusselaars en Luikenaars de Belgische boksbond gesticht, die tot na de Tweede Wereldoorlog hoofdzakelijk Franstalig zou blijven.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog verbood de Duitse bezetter alle boksmeedings, maar ze werden wel in het geheim georganiseerd. In het interbellum en tijdens de laatste oorlog genoot de bokssport veel bijval, maar na de Tweede Wereldoorlog kwam ze slechts moeizaam weer op gang. Boksen stond bij herhaling ter discussie. Ondanks de aanvankelijke associatie van

de sport met de hogere klasse, werd boksen al heel snel geassocieerd met brutaliteit en barbaarsheid. In zijn autobiografie *Mijn leven als bokser* trachtte de Oostendse bokser Karel Sys de sport te verdedigen – hij had het over het interbellum –: ‘De bokssport wordt beschouwd als de sport der armen, en misschien wel met recht, maar dat wil daarom nog niet zeggen: de sport der onedelheid’ (4). Tegenstanders van de bokssport haalden zelfs het strafwetboek boven in een poging om het boksen te laten verbieden, zonder veel resultaat overigens. Zo verzocht Carton de Wiart, toenmalig minister van Justitie, in zijn ministeriële rondschrijven van 13 juli 1913, gericht aan de procureurs-generaal, om strenge vervolgingen in te stellen tegen allen die aan bokswedstrijden deelnemen.

De beschuldiging daarbij luidde vrijwillige slagen en verwondingen, ‘waarvan de weerzinwekkende brutaliteit door het belang der lichaamsoefeningen niet kon

worden gerechtvaardigd en tijdens dewelke de bokkers dan nog aan de ergste lichamelijke letsels zijn blootgesteld'. Op deze omzendbrief kwamen evenwel weinig reacties vanuit gerechtelijke kringen; zij bleven beperkt tot één principiële veroordeling in een arrest van het Hof van Beroep in Gent van 8 juli 1927 (5).

Doch ook vanuit medische hoek kwam heel wat kritiek, want men was van mening dat bokkers ernstige lichamelijke en geestelijke verwondingen oplopen.

In 1949, bijvoorbeeld, publiceerde de Italiaanse professor G. La Cava het artikel 'La cranio-encephalopathie traumatique des boxeurs', waarin hij wees op klinische encefalopathie: een voortschrijdende degeneratieve aandoening van de hersenen.

Die medische tegenwind zette vervolgens ook weer politici tot actie aan. Volksvertegenwoordiger Marcel Phillipart de Foy diende in januari 1952 een wetsvoorstel in 'houdende verbod en beteugeling van de boks- en catchwedstrijden'.

Phillipart de Foy en zijn aanhang waren geschokt door de soms zware lichamelijke letsels die bokkers aan een kamp konden overhouden; een enkele keer had een gevecht zelfs de dood als gevolg. Het duurde vijf jaar voor het voorstel naar de Senaat werd gezonden. De wet van 31 mei 1958 die de reglementering van bokswedstrijden en -exhibities inhoudt, verscheen pas in juni 1962 in het Belgisch Staatsblad.

Artikel 1 stelt dat boksen slechts toegelaten is 'onder zodanige voorwaarden dat de bokkers, zoveel als enigszins mogelijk is, worden behoed voor ernstige inwendige of uitwendige letsels, verwondingen of breuken'. (6)

En Oostende?

De vroegste geschiedenis van de bokssport in Oostende moet nog uitgespit worden. Er is echter al een verwijzing naar een demonstratie in het blad *L'Echo d'Ostende* van 22 augustus 1875:

'Aujourd'hui Dimanche, à deux heures et demie, aura lieu, dans la salle des Folies

ostendaises, rue de Flandre, 8, un grand assaut d'armes, de canne, de boxes anglaise et française (7), de lutte parisienne et de gymnastique, donné et organisé par M. Charlemont, professeur à Bruxelles, dont les brillants assauts ont été, depuis deux ans, si appréciés et si recherchés dans notre capitale'.

Zodra het nieuwe kursaal van de mondaine badplaats die een internationaal publiek kon bekoren klaar was – de inhuldiging vond plaats op 23 juni 1878 – werden ook daar en in zaal La Scala (het latere Het Witte Paard) diverse boksdemonstraties en -wedstrijden gehouden, weliswaar voor een select publiek. Het Oostendse kursaal zou ondermeer het toneel worden voor het jaarlijkse 'fête d'Armes', dat de schermkring organiseerde.

Ook boksen kon daarbij een rol spelen. Zo bestond in 1897 het derde deel van het programma uit een partijtje Engels boksen tussen specialist Verhesen uit Brussel en de militair T'Schamer. De commentator prees hun jeugdige kracht en souplesse, maar merkte ook op dat zo'n bokswedstrijd tijdens een schermfeest hoogst uitzonderlijk was. Diezelfde dag werd er trouwens nog een onaangekondigde praktische en theoretische les gegeven in het Franse boksen: een negenjarige leerling toonde de typische 'mooi gevormde bewegingen en slagen' van deze boksstijl (8).

Ook van het stedelijke entertainmentprogramma maakten boksen en worstelen deel uit. De dienstdoende journalist van *Le Carillon* kon in 1897 echter maar niet begrijpen dat 'ce genre d'attraction' opgenomen werd tussen de edele dans- en muziekunst (9).

In 1908 was de commentaar in datzelfde blad echter al heel wat milder na de demonstratie Engels boksen door de al vermelde professor Julien Dupont en zijn leerling Valentin Célis: 'ce sport ne réside pas uniquement en heurts brutaux; dans la boxe tout comme dans l'assaut au fleuret, il y a de la science et de la finesse'. (10)

(wordt vervolgd)

Noten

1. Marijke Den Hollander, *Sport in 't stad: Antwerpen 1830-1914*. Leuven, Universitaire Pers, 2006.
2. M. Maeterlinck, 'Lof van het boksen'. In: A. Moussault, *Wat is boksen?* Amsterdam, Nederlandsche boksbond, 1913, p. 49-57; hier p. 53-54.
3. Henri Hodister, *De Bokssport*. Antwerpen, Const. Cleiren, 1926, p. 25.
4. Karel Sys, *Mijn leven als bokser*. Zonder plaats, Het Volk, 1981, p. 21.
5. Uit: <http://jsp.vlaamsparlement.be/docs/stukken/1990-1991/g448-1-pdf>
6. <http://jsp.vlaamsparlement.be/docs/stukken/1990-1991/g448-1-.pdf>
7. Engels boksen of het klassieke boksen met de blote vuist werd al in 1886 gereguleerd in Engeland. Dat hield onder meer in dat het aantal wedstrijdronde verminderde; later ook dat handschoenen verplicht waren. Bij Frans boksen mag ook van de voeten gebruik gemaakt worden om treffers te plaatsen, het zogenaamde 'savate'.
8. *Le Carillon*, jaargang 2, nr. 130, 08/09/1897.
9. *Le Carillon*, jaargang 2, nr. 127, 04/09/1897.
10. *Le Carillon*, jaargang 13, nr.50, 28/04/1908.

MORDAN

NATUURVLEES DOBBELAERE
Christinastraat 69 - 8400 OOSTENDE

Tel. 059/50 52 45 - Fax: 059/50 07 85

e-mail: denatuurwinkelmordan@skynet.be

(400 m² verkoopsruimte)

Openingsuren: 9.00 H. - 18.30 H.
Ook op zaterdag. Zondag gesloten

BIO SHOP

*De Natuurlijkste
zaak van de kust!*

**GREEN
SLEEP**

100% "NATUURLIJK"
SLAAPCOMFORT
(200 m² toonzaal, 1e verdieping)

Green Sleep.

Dieetvoeding, VERSE natuur-, vegetarische en biologische voeding.
Hormonenvrij vlees (vzw. Plattelandsontwikkeling)
Voedingssupplementen en sportvoeding. Natuurlijke cosmetica.
150 kruidenpreparaten uit eigen labo!

DESKUNDIG ADVIES VAN 4 PARAMEDICI EN HERBORIST